

HET GEBRUIK VAN KLEMBEUGELS

Th. van Niekerk, onderzoeker legpluimveehouderij

Bij het uithalen van leghennen wordt wel gebruik gemaakt van zg. klembeugels. Het transporteren van de hennen uit de stal naar de kratten zou met behulp van karretjes met deze klembeugels niet alleen sneller kunnen gebeuren, maar ook zou het aantal botbreuken bij de uitgelegde hennen minder zijn. In een proef op “Het Spelderholt” is ervaring opgedaan met de klembeugels.

Het ruimen van hennen

Er zijn verschillende manieren om hennen in een batterijstal te ruimen. De meest gebruikelijke is die, waarbij de hennen door enkele personen uit de kooien worden gehaald (de zg. uithalers), waarna ze worden doorgegeven aan andere personen (de zg. lopers) die ze naar buiten dragen. Vervolgens worden ze door de mensen op de vrachtwagen aangepakt en in kratten geplaatst. Een andere methode is die, waarbij de hennen niet door lopers naar buiten worden gedragen, maar waarbij gebruik wordt gemaakt van karretjes met klembeugels.

Proefopzet

Op “Het Spelderholt” zijn beide methoden van ruimen uitgetoetst. Doel was te kijken wat het effect van de klembeugels was op arbeid en letsel bij de hennen. Bij het leeghalen van een batterijstal met ca. 6500 hennen is in de ene helft met lopers gewerkt, in de andere helft met karretjes met klembeugels. Om het effect van beide methodes op letsel bij de hennen te kunnen inschatten zijn in beide helften dezelfde uithalers aan het werk geweest. Ook hebben steeds dezelfde mensen op de vrachtwagen gestaan. Ter voorkoming van effecten door vermoeidheid van de vangploeg, is eerst een kwart van de stal leeggehaald met behulp van klembeugels, vervolgens het deel dat met lopers zou worden geruimd en tenslotte het laatste kwart weer met klembeugels. De vangploeg bestond uit medewerkers van “Het Spelderholt”, waarbij het me-

rendeel (m.n. de uithalers) ervaring met het ruimen van hennen had.

Vervolgens is het percentage letsel t.g.v. het uithalen (bloeduitstortingen en botbreuken) bepaald, d.w.z. door aan de slachtlijn, na de plukmachine, alle hennen te beoordelen. Een botbreuk bij een levende hen veroorzaakt een inwendige bloeding, die zichtbaar is als een bloeduitstorting. Daarom is eerst gekeken of de hennen verse (rode) bloeduitstortingen vertoonden. Indien dit het geval was, werd gevoeld of op deze plaats tevens een botbreuk voorkwam. Breuken zonder bloeduitstorting zijn niet genoteerd. Deze zijn namelijk ontstaan na het verbloeden van de hennen. Ook oude (verkleurde) bloeduitstortingen zijn niet opgeschreven. Bij het beoordelen van de hennen heeft één persoon gekeken naar de vleugels en een ander naar de dij- en scheenbeenderen.

Tenslotte zijn alle hennen die dood in de kratten lagen beoordeeld op (verse) botbreuken en inwendig waarneembare ziekteverschijnselen.

Letsel bij de uitgelegde hennen

Het aantal gebroken poten (alleen dijbeen en scheenbeen), gebroken vleugels en verse bloeduitstortingen bleek niet te verschillen bij de twee manieren van hennen ruimen. Opgemerkt dient echter te worden, dat de vangploeg geen ervaring had met het gebruik van klembeugels. Het zou daardoor kunnen zijn, dat bij de groep hennen die met behulp van klembeugels is geruimd

wat meer botbreuken zijn opgetreden dan normaal met dit systeem het geval is. Aan de andere kant bestond de indruk dat met name loopbeenen en tenen te lijden te hadden van het werken met de klembeugels (dit al dan niet als gevolg van onervarenheid met dit systeem). Om diverse redenen zijn deze delen echter niet bekeken op breuk. De enige conclusie die daarom getrokken kan worden is, dat het werken met klembeugels in ieder geval niet meer letsel aan dijbenen, scheenbenen en vleugels teweeg brengt dan de conventionele manier van werken.

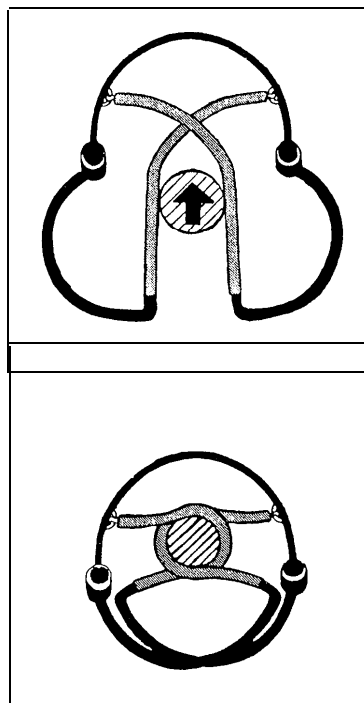
Invloed op de hennen

Hoewel de hennen bij het gebruik van klembeugels iets langer onderste boven hangen dan bij de conventionele manier van werken, zijn geen aanwijzingen gevonden voor eventuele nadelige gevolgen hiervan. De hennen hingen heel rustig, slechts een enkele keer vielen er hennen uit de beugels. Bij de slachterij lagen van beide groepen exact evenveel hennen dood in de kratten.

Arbeidstijd

Het gebruik van klembeugels zou naar zeggen een besparing in werktijd opleveren. De ervaringen die op "Het Spelderholt" zijn opgedaan wijzen ook in die richting. Belangrijk hierbij is echter de werkverdeling. Met name de uithalers zijn hierbij van belang, omdat het ruimen van de hennen uiteraard niet sneller kan gebeuren dan dat de uithalers ze uit de kooien kunnen halen. Bij het werken met klembeugels zijn in verhouding meer uithalers nodig dan bij de conventionele manier van werken. Om het effect van de klembeugels op percentage letsel te kunnen bekijken was het noodzakelijk voor beide groepen dezelfde uithalers te gebruiken. Dit betekende echter een niet ideale werkverdeling bij het uithalen met klembeugels. Met behulp van enig rekenwerk was het echter wel mogelijk te bepalen wat bereikt had kunnen worden, indien wel een goede werkverdeling was aangehouden. Volgens deze berekening zouden met hetzelfde

aantal mensen in dezelfde tijd ca. 18% meer hennen geruimd kunnen worden bij gebruik van klembeugels in vergelijking met de conventionele manier van ruimen.



De klembeugel: een vaste ijzeren achterbeugel, twee scharnierende verende klemdelen en twee dubbele staalkabeltjes afgedekt met rubber; tijdens het induwen van de kippepoten sluit deze vanzelf en met het uithalen springt hij vanzelf weer open.

Arbeidsomstandigheden

Bij het gebruik van klembeugels komt een deel van het zware werk te vervallen: er hoeft niet meer met zoveel kippen gelopen te worden. Daartegenover staat echter een nieuwe zware klus, nl. het in de beugels hangen van de hennen. In de proef op "Het Spelderholt" is ervoor gekozen de uithalers zelf de hennen aan de haken te laten hangen, waarna een ander de volle kar wegreed en een lege kar bracht. De uithalers waren dus continu bezig hennen vanuit de

kooien in de beugels te hangen. Dit betekende een verzwaring van het werk ten opzichte van de conventionele manier van ruimen. Verlichting van het werk kan waarschijnlijk wel bereikt worden, als de uithalers zelf de volle karren naar buiten rijden of als de uithalers niet zelf de hennen in de beugels hoeven te hangen. Het duwen van de volle karren is geen zwaar werk. Het uit de haken halen van de hennen en vervolgens aangeven aan de mannen op de vrachtwagen is iets zwaarder dan bij het werken met lopers, die de hennen aangeven. Dit kan verholpen worden door bijvoorbeeld degene die een kar brengt deze ook leeg te laten maken.

Welke werkmethode aangehouden moet worden verschilt van stal tot stal. Bij een goede werkverdeling hoeft het werken met klembeugels zeker niet zwaarder te zijn dan de conventionele methode. Of een verlichting van het werk bereikt kan worden is met de gegevens uit bovengenoemde proef moeilijk te zeggen. Gegeven echter het feit, dat een koppel hennen sneller kan worden geruimd en dat het werk niet zwaarder hoeft te zijn, lijkt de conclusie gerechtvaardigd, dat het werken met klembeugels minder vermoeiend is dan ruimen volgens de conventionele methode.

Conclusies

Het werken met klembeugels bleek inderdaad een besparing in manuren op te leveren. Wel werd het werk als zwaarder ervaren, maar dit kan een gevolg zijn van een niet optimale werkverdeling. In de slachterij is geen verschil in percentage letsel gevonden tussen de groep die met klembeugels is uitgehaald en de groep die op de conventionele manier is geruimd. Gezien het feit dat de Spelderholt ploeg geen ervaring met het gebruik van de klembeugels had, is het goed mogelijk dat de resultaten in de praktijk gunstiger zijn, dan dat uit deze proef bleek.



Het werken met de klembeugel.